

PREDNACRT

**ZAKON
O STOMATOLOŠKOJ DJELATNOSTI**

Sarajevo, augusta 2009.god.

ZAKON O STOMATOLOŠKOJ DJELATNOSTI

I OSNOVNE ODREDBE

Sadržaj Zakona

Član 1.

Ovim Zakonom uređuje se organizacija i uslovi za obavljanje stomatološke djelatnosti kao djelatnosti koja osigurava pružanje stomatološke zdravstvene zaštite osobama u ostvarivanju i zaštiti oralnog zdravlja, kao i obrazovanje, prava i dužnosti izvršilaca stomatološke djelatnosti u Federaciji BiH.

Član 2.

Izrazi upotrijebljeni u ovom zakonu imaju slijedeće značenje:

- Doktor stomatologije - osoba koja ima završen stomatološki fakultet i položen stručni ispit;
- Doktor stomatologije specijalist - osoba koja ima završen stomatološki fakultet, položen stručni ispit, odnosno specijalistički ispit u pojedinim specijalističkim disciplinama;
- Zdravstveni radnik - osoba koja ima obrazovanje zdravstvenog usmjerenja i neposredno pruža zdravstvenu zaštitu stanovništvu, uz obavezno poštivanje moralnih i etičkih načela zdravstvene struke;
- Zdravstveni saradnik - osoba koja nije završila obrazovanje zdravstvenog usmjerenja, a radi u zdravstvenim ustanovama i učestvuje u dijelu zdravstvene zaštite;
- Zdravstvena ustanova - zdravstvena ustanova obrazovana u skladu sa propisima o zdravstvenoj zaštiti;
- Stomatološka komora F BiH - Komora liječnika-doktora stomatologije Federacije Bosne i Hercegovine;
- Odobrenje za samostalan rad - licenca izdana od strane nadležne komore;
- Nadležni ministar-federalni ministar zdravstva,
- F BiH - Federacija Bosne i Hercegovine.

Član 3.

Stomatološku djelatnost obavljaju doktori stomatologije, nakon završenog stomatološkog fakulteta i položenog stručnog ispita i doktori stomatologije specijalisti, nakon završenog stomatološkog fakulteta, položenog stručnog ispita, odnosno specijalističkog ispita za rad u pojedinim specijalističkim disciplinama i nakon sticanja odobrenja za samostalan rad izdanog od strane nadležne komore.

Stomatološka djelatnost obuhvata:

1. sprječavanje bolesti, stomatološki zdravstveni odgoj i savjetovanje;
2. pregled kojim se utvrđuje postojanje ili nepostojanje bolesti zuba i usne šupljine;
3. planiranje/procjenu stanja iz tačke 2. ovog stava pomoću stomatološko-medicinskih sredstava. Stomatološki tretman: preventivni, terapijski, restorativni, rehabilitacijski i estetski;
4. propisivanje lijekova, medicinskih proizvoda i stomatoloških pomagala;
5. izdavanje liječničkih uvjerenja, svjedočanstava, potvrda i mišljenja;
6. kontinuiranu edukaciju, te
7. druge radnje u skladu s opštim i posebnim propisima.

Član 4.

Pravo na obavljanje stomatološke djelatnosti na području Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu F BiH) stiče se ispunjavanjem uslova iz stava 1. člana 3. ovog Zakona i upisom u Registar doktora stomatologije koji se vodi kod Stomatološke komore F BiH.

Član 5.

U procesu donošenja odluka i izbora dijagnostike i odgovarajućeg liječenja doktor stomatologije je samostalan u postupanju, u skladu sa naučnim saznanjima i stručno dokazanim metodama, koje odgovaraju savremenom standardu stomatološke djelatnosti.

Doktor stomatologije obavezan je u obavljanju stomatološke djelatnosti posebno poštovati načela obavljanja stomatološke djelatnosti.

Doktor stomatologije obavezan je suzdržavati se od svake aktivnosti koja nije spojiva s ugledom, dostojanstvom i nezavisnošću stomatološke djelatnosti, a koja bi mogla dovesti do nedostojnosti za obavljanje stomatološke djelatnosti, kako je to navedeno u članu 21. ovog Zakona.

Član 6.

Pružanjem stomatološke zaštite kao zanimanjem smiju se baviti samo doktori stomatologije.

Neovlašteno pružanje stomatološke pomoći

Član 7.

Stomatološka komora F BiH je ovlaštena poduzimati postupke u slučaju neovlaštenog pružanja stomatološke pomoći, a u skladu sa opštim aktima Komore i drugim važećim zakonskim propisima.

Član 8.

Obavljanje stomatološke djelatnosti smatra se slobodnim zanimanjem, u skladu sa pozitivnim propisima.

II NAČELA RADA STOMATOLOŠKE ZDRAVSTVENE ZAŠTITE

Član 9.

Zdravstvena zaštita građana u Federaciji provodi se na načelima sveobuhvatnog, kontinuiranog, dostupnog i cjelovitog pristupa primarnom, specijalističko-konsultativnom i bolničkom (tj. sekundarnom i tercijarnom) nivou zdravstvene zaštite.

Član 10.

Sveobuhvatni pristup osigurava prevenciju dentalnih zaraznih i masovnih nezaraznih oboljenja (karijes i paradontalne bolesti) svim građanima Federacije.

Član 11.

Kontinuirani pristup osigurava prevenciju i liječenje dentalnih oboljenja kroz sve životne dobi građanima Federacije.

Član 12.

Dostupni pristup osigurava približno jednake uslove liječenja, sanacije i rehabilitacije dentalnih oboljenja u zdravstvenim ustanovama na svim nivoima pružanja stomatološke zdravstvene zaštite i svim građanima Federacije.

III STICANJE I GUBITAK PRAVA NA OBAVLJANJE STOMATOLOŠKE DJELATNOSTI

Sticanje odobrenja za samostalan rad

Član 13.

Doktoru stomatologije koji je položio stručni ispit i koji je upisan u registar doktora stomatologije, nadležna komora daje odobrenje za samostalan rad (licencu), u skladu sa odredbama Zakona o zdravstvenoj zaštiti.

Odobrenjem za samostalan rad dokazuje se stručna osposobljenost doktora stomatologije za samostalno obavljanje stomatološke djelatnosti na području Federacije Bosne i Hercegovine.

Odobrenje za samostalan rad doktora stomatologije je javna isprava, koju izdaje, odnosno uskraćuje upravnim aktom tijelo određeno statutom komore.

Odobrenje za samostalan rad izdaje se sa rokom važenja od šest (6) godina, računajući od dana izdavanja.

Doktorima stomatologije - stranim državljanima komora daje odobrenje za samostalan rad na vrijeme određeno propisima koji uređuju kretanje stranaca, propisima o radnoj dozvoli stranaca, propisima o stranim ulaganjima, zakonima iz oblasti zdravstva u F BiH, te u skladu s opštim aktima komore.

Na postupak obnavljanja i oduzimanja odobrenja za samostalan rad doktora stomatologije primjenjuju se odredbe stava 3. ovog člana.

Vrste i uslove, obnavljanje i oduzimanje odobrenja za samostalan rad, propisuje opštim aktom komora.

Registar doktora stomatologije

Član 14.

Uslove, način upisa te vođenje i sadržaj Registra doktora stomatologije propisuje opštim aktom Komora liječnika-doktora stomatologije Federacije BiH.

Privatna praksa

Član 15.

Stomatološku djelatnost u privatnoj praksi može obavljati osoba sa visokom stručnom spremom po završetku Stomatološkog fakulteta, i prema važećem planu i programu na području Kantona u Federaciji Bosne i Hercegovine, i pod sljedećim uslovima:

1. da ima položen stručni ispit odnosno specijalistički ispit iz pojedine specijalističko-stomatološke oblasti;
2. daje potpuno radno i poslovno sposoban;
3. da ne obavlja drugu samostalnu djelatnost;

4. da mu pravosnažnom sudskom presudom ili odlukom drugog nadležnog tijela nije izrečena mjera bezbjednosti ili zaštitna mjera zabrane obavljanja stomatološke djelatnosti, odnosno zaštitna mjera udaljenja, dok te mjere traju;
5. da ima licencu nadležne komore za obavljanje stomatološke djelatnosti i
6. da ima najmanje jednu godinu staža u struci;
7. državljanin Bosne i Hercegovine, s prebivalištem na teritoriji Federacije BiH;
8. da raspolaže odgovarajućim prostorom;³
9. da raspolaže odgovarajućom medicinsko-tehničkom opremom i
10. da pribavi pozitivno mišljenje nadležne komore o opravdanosti osnivanja privatne prakse.

Doktor stomatologije koji ima registrovanu stomatološku ordinaciju na nivou opšte-polivalentne stomatologije, a ima specijalistički ispit iz neke od stomatoloških disciplina, može pored opšte stomatološke prakse pružati i specijalističke usluge.

Član 16.

Zahtjev za obavljanje privatne stomatološke djelatnosti podnosi se kantonalnom ministarstvu zdravstva, koje donosi rješenje o odobrenju za rad, nakon što utvrdi da su ispunjeni uslovi za rad, propisani ovim zakonom i drugim važećim propisima, a nakon pribavljenog pozitivnog mišljenja nadležne komore.

Privremena obustava rada

Član 17.

Doktor stomatologije koji obavlja stomatološku djelatnost u privatnoj praksi može privremeno obustaviti rad.

Rad se može privremeno obustaviti zbog bolesti, ako je doktor stomatologije izabran ili imenovan na stalnu dužnost u određenim organima vlasti, ako za taj rad prima plaću ili ako se zaposli u konzularnom ili diplomatskom predstavništvu ili zbog drugoga opravdanog razloga.

O toj činjenici doktor stomatologije obavezan je obavijestiti nadležnog kantonalnog ministra, ako je odsutan više od 30 radnih dana neprekidno u toku godine.

Doktor stomatologije obavezan je podnijeti zahtjev za privremenom obustavom rada najkasnije u roku od osam dana od isteka roka iz stava 3. ovog člana, odnosno u roku od tri dana od dana prestanka razloga koji ga je u tome onemogućio.

Privremena obustava rada može trajati najduže četiri godine.

Nadležni kantonalni ministar donosi rješenje o privremenoj obustavi rada.

Mjera privremenog ili trajnog oduzimanja odobrenja za rad

Član 18.

Doktor stomatologije koji je pravosnažnom sudskom odlukom proglašen krivim za počinjenje krivičnog djela, može se, s obzirom na važnost i prirodu ugroženog dobra ili druge posljedice, te s obzirom na okolnosti pod kojima je radnja izvršena odnosno propuštena, smatrati nedostojnim za obavljanje stomatološke djelatnosti.

Doktoru stomatologije iz stava 1. ovog člana može biti uskraćeno davanje odobrenja za samostalan rad, odnosno privremeno ili trajno oduzeto odobrenje za samostalan rad.

Ovisno o vrsti krivičnog djela i posljedici koju je imalo, doktoru stomatologije iz stava 1. ovoga člana, može biti privremeno ili trajno ograničeno odobrenje za

samostalan rad s obzirom na obim i vrstu poslova kojima se doktor stomatologije smije baviti.

Nedostojnost za obavljanje stomatološke djelatnosti utvrđuje upravnim aktom tijelo određeno Statutom Komore doktora-liječnika stomatologije Federacije BiH.

IV MJERE STOMATOLOŠKE ZDRAVSTVENE ZAŠTITE

Član 19.

Mjere stomatološke zdravstvene zaštite su:

1. provođenje zdravstvenog odgoja uz podizanje opšteg nivoa znanja o oralnom zdravlju;
2. otkrivanje, otklanjanje uzroka i rehabilitacija oralnih (zubnih) oboljenja, odnosno sprječavanje i suzbijanje zaraznih, hfoničnih, masovnih nezaraznih (karijes) i malignih oboljenja;
3. prevencija karijesa kod predškolske i školske djece, te omladine i trudnica, kao i drugih anomalija zuba, oralnih tkiva i dentalne kosti (čeljusti);
4. liječenje i oralno-dentalna rehabilitacija oboljelih, tjelesno i duševno hendikepiranih i povrijeđenih osoba;
5. osiguravanje cjelovite (preventivne, kurativne, rehabilitacijske) stomatološke zaštite djece i omladine, te žena u toku trudnoće i ranog materinstva;
6. snabdijevanje oralno-dentalnim lijekovima i drugim medicinskim sredstvima zaobavljanje stomatološke djelatnosti;
7. fluorizacija zuba i
8. pregled umrlih osoba za potrebe dentalno forenzičkih ispitivanja.

Član 20.

Mjere specifične zdravstvene zaštite koje mora osigurati poslodavac s ciljem stvaranja uslova za zaštitu zdravlja zaposlenika na radnom mjestu i poticanja zdravstveno odgovornog ponašanja propisane su[^] Zakonom o zdravstvenoj zaštiti.

V ORGANIZACIJA STOMATOLOŠKE DJELATNOSTI

Član 21.

Stomatološka djelatnost može se obavljati u:

1. zdravstvenoj ustanovi;
2. privatnoj praksi (stomatološkoj ordinaciji) i
3. grupnoj praksi.

Zdravstvene ustanove

Član 22.

Stomatološka djelatnost u Federaciji BiH može se obavljati u zdravstvenim ustanovama, u skladu sa Zakonom o zdravstvenoj zaštiti, Zakonom o zdravstvenom osiguranju i Zakonom o ustanovama.

Privatna praksa (stomatološka ordinacija)

Član 23.

Doktor stomatologije može imati samo jednu stomatološku ordinaciju s najmanje jednom stomatološkom jedinicom.

Doktor stomatologije može pored privatne ordinacije osnovati zubotehnički laboratorij za potrebe obavljanja privatne prakse koja mu je odobrena, kao i za potrebe druge stomatološke ordinacije, i u koji je dužan zaposliti u punom radnom vremenu odgovarajući broj zubnih tehničara sa položenim stručnim ispitom.

Član 24.

Stomatološka ordinacija je temeljna organizacijsko-radna jedinica s prostorom, opremom i kadrovskim normativom radne grupe određenim posebnim propisima.

Doktor stomatologije je nosilac stručne, pravne i organizacijske odgovornosti u stomatološkoj ordinaciji.

Stomatološku djelatnost u istoj ordinaciji mogu obavljati dva tima zdravstvenih radnika iste struke, u smjenskom radu.

Nadležni ministar utvrđuje posebnim podzakonskim aktima standarde i normative u okviru stomatološke djelatnosti, uz prethodno pribavljeno mišljenje Komore.

Grupna praksa

Član 25.

Doktori stomatologije mogu se udruživati u grupnu praksu. U grupnoj praksi svaki doktor stomatologije zadržava svoju nezavisnost i vlastitu odgovornost.

Doktor stomatologije koji radi u stomatološkoj ordinaciji grupne prakse nosilac je stručne odgovornosti koja proizlazi iz odobrenja za samostalan rad.

Način oglašavanja doktora stomatologije

Član 26.

Način oglašavanja doktora stomatologije propisuje Komora „Pravilnikom o načinu oglašavanja i načinu isticanja naziva doktora stomatologije“.

Stomatološka pomagala i lijekovi

Član 27.

Doktor stomatologije obavezan je, u skladu sa naučnim saznanjima i stručno dokazanim metodama, s obzirom na svoju djelatnost i uslove rada, imati na raspolaganju stomatološka pomagala i lijekove, koji su bliže uređeni Pravilnikom o uslovima u pogledu prostora, kadra i medicinsko-tehničke opreme za rad zdravstvenih ustanova i propisima koji se odnose na privatnu praksu.

Propisima iz stava 1. ovog člana se propisuju neophodna i minimalna sredstva i lijekovi za rad u zdravstvenim ustanovama, privatnoj praksi i grupnoj praksi, a propise donosi nadležni ministar.

Obaveza obavještanja drugog doktora stomatologije

Član 28.

Kada doktor stomatologije upućuje drugom doktoru stomatologije ili u drugu zdravstvenu ustanovu pacijenta, koji bi zbog svog stanja ili ponašanja mogao ugroziti zdravlje, odnosno život doktora stomatologije, drugih zdravstvenih radnika ili drugih pacijenata, obavezan ih je o tome blagovremeno obavijestiti telefonom, elektronskim putem ili na drugi odgovarajući način.

VI PRAVA I OBAVEZE DOKTORA STOMATOLOGIJE U OBAVLJANJU STOMATOLOŠKE DJELATNOSTI

Prava doktora stomatologije

Član 29.

U obavljanju stomatološke djelatnosti, doktori stomatologije imaju slijedeća prava:

1. pravo da budu ravnopravni članovi radnog tima;
2. pravo odbijanja učestvovanja u naučno-istraživačkim projektima, ako nisu neophodni stomatološkoj djelatnosti;
3. pravo odbijanja da urade poslove i zadatke za koje nisu stručno osposobljeni;
4. pravo organizovanja, obavljanja i provođenja, te pravilnog vrednovanja stomatološke djelatnosti u praksi;
5. pravo na stručno usavršavanje kroz specijalizaciju odnosno kontinuirano usavršavanje koje organizuju institucije nadležne za usavršavanje;
6. pravo na rad u skladu sa dostignutim stepenom obrazovanja i usavršavanja,
7. pravo na stručne nagrade i priznanja.

Obaveze doktora stomatologije

Član 30.

Doktori stomatologije dužni su:

1. da obavljaju poslove svog stručnog naziva u skladu sa zakonom i moralno etičkim pravilima;
2. da poštuju osnovna prava čovjeka, kao i osnovna prava pacijenta;
3. da prilikom obavljanja poslova i zadataka u okviru stomatološke djelatnosti ne prave razliku s obzirom na rasu, spol, boju kože, jezika, vjere, političkog ili drugog mišljenja, nacionalnog ili socijalnog porijekla, imovnog stanja, rođenja ili kakve druge okolnosti pacijenta;
4. da pruže građanima hitnu pomoć u sklopu svoje stručne spreme;
5. da učestvuju, na poziv nadležnog tijela, u poduzimanju mjera radi sprječavanja i suzbijanja zaraznih bolesti, a u skladu sa odredbama Zakona o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti, kao i da prijave zarazne bolesti nadležnoj zdravstvenoj ustanovi u skladu s istim Zakonom;
6. da vode zdravstvenu dokumentaciju i druge evidencije o pacijentima kojima su pružili zdravstvenu zaštitu i da podnose izvještaj o tome nadležnoj zdravstvenoj ustanovi u skladu sa propisima o evidencijama u oblasti zdravstva odnosno oblasti stomatologije;

7. da obavljaju djelatnosti po savremenim metodama, savremenim sredstvima i pomagalicama;
8. da učestvuju u uspostavi, razvijanju i održavanju sistema poboljšanja kvaliteta i sigurnosti zdravstvenih usluga, te radu komisija za poboljšanje kvaliteta i sigurnosti zdravstvenih usluga zdravstvene ustanove odnosno privatne prakse u kojoj su uposleni, na osnovu standarda i normativa stomatološke zdravstvene zaštite kao i propisa o sistemu poboljšanja kvaliteta, sigurnosti i o akreditaciji u zdravstvu;
9. da čuvaju kao profesionalnu tajnu sve što o pacijentu saznaju prilikom obavljanja djelatnosti;
10. da se kontinuirano educiraju i prate razvoj savremenih metoda, sredstava i pomagala koji se primjenjuju u vršenju stomatološke djelatnosti;
11. da uvode nove i dozvoljene metode rada u cilju unapređenja stomatološke djelatnosti u praksi;
12. da čuvaju ugled zdravstvene ustanove, privatne prakse odnosno grupne prakse u kojoj su uposleni;
13. da snose odgovornost u pogledu djelovanja u interesu pacijenta, odnosno doktor stomatologije je lično odgovoran u slučaju kršenja principa struke i kodeksa etike, bez obzira gdje je uposlen odnosno kroz koji oblik organizacije obavlja stomatološku djelatnost;
14. da se osiguraju za slučaj eventualne štete koja može nastati pri pružanju stomatološke zaštite pacijentu kao korisniku stomatološke usluge;
15. da obavljaju i druge poslove i zadatke utvrđene ovim zakonom, podzakonskim aktima donijetim na osnovu ovog zakona, kao i opštim aktima zdravstvene ustanove u kojoj su uposleni.

Član 31.

Doktor stomatologije je obavezan pružiti stomatološku pomoć savjesno, u skladu sa zakonom, statutom i drugim opštim aktima Komore te Kodeksom stomatološke etike i deontologije.

Pružanje i uskraćivanje stomatološke pomoći

Član 32.

Doktor stomatologije obavezan je pružiti stomatološku pomoć i provesti potrebne mjere prevencije, dijagnostike, liječenja i rehabilitacije svim osobama kojima je on izabrani doktor stomatologije ili koji su mu upućeni za stomatološku pomoć u okviru njegovih ovlaštenja i prava.

U hitnim stanjima doktor stomatologije obavezan je bez odgađanja pružiti stomatološku pomoć svakome ko mu se za nju obrati.

Hitnim stanjima iz stava 2. ovoga člana smatraju se ona stanja kod kojih bi zbog nepružanja stomatološke pomoći mogle nastati trajne štetne posljedice po zdravlje ili po život bolesnika.

Doktor stomatologije ne smije uslovljavati pružanje hitne stomatološke pomoći s prethodnim obezbjeđenjem plaćanja stomatološke usluge.

Obaveza uključivanja u hitnu stomatološku službu

Član 33.

Doktor stomatologije, koji obavlja stomatološku djelatnost, dužan je uključiti se u program pružanja hitne stomatološke pomoći u slučaju potrebe na svom području.

Vođenje i čuvanje stomatološke dokumentacije

Član 34.

Doktor stomatologije obavezan je voditi tačnu, iscrpnu i datiranu stomatološku dokumentaciju o stanju pacijenta i njegovom liječenju u skladu sa posebnim podzakonskim aktom o sadržaju, načinu vođenja i čuvanja stomatološke dokumentacije. Doktor stomatologije obavezan je tu dokumentaciju na pismeni zahtjev predložiti komori ili sudskim organima.

Dokumentaciju koja se čuva na elektronskom mediju potrebno je osigurati od mijenjanja, prijevremenog uništenja ili nedopuštenog korištenja.

Stomatološka dokumentacija sastoji se od individualnog registracijskog kartona sa statusom, istorijom bolesti, rendgenskih snimaka, fotografija te drugih dokumenata koje prikupi i sačini doktor stomatologije. Detaljan sadržaj, način vođenja i čuvanja stomatološke dokumentacije, na prijedlog Komore, propisuje nadležni ministar.

Stomatološka dokumentacija iz stava 3. ovog člana je skup podataka koji služe kontroli kvalitete planirane i provedene stomatološke zdravstvene zaštite, te je sastavnim dijelom zdravstvene dokumentacije koju su dužni voditi doktori stomatologije.

Doktor stomatologije obavezan je na zahtjev pacijenta dati mu na uvid svu stomatološku dokumentaciju koja se odnosi na dijagnostiku i liječenje njegove bolesti.

Doktor stomatologije obavezan je čuvati podatke o liječenju pacijenta najmanje dvije godine od dana posljednje posjete pacijenta, i to u stomatološkoj ordinaciji, a nakon tog roka obavezan je postupiti prema propisima o čuvanju dokumentacije.

Član 35.

Neovlašteno obavljanje stomatološke djelatnosti podliježe sankcijama u skladu sa odredbama Zakona o zdravstvenoj zaštiti, Zakona o radu i Krivičnog zakona F BiH, kao i propisa i drugih opštih akata donesenim od strane nadležne Komore te kaznenim odredbama u skladu sa ovim Zakonom.

Član 36.

Nadzor nad radom doktora stomatologije u stomatološkoj djelatnosti obuhvata:

- unutrašnji nadzor i
- inspekcijski nadzor.

Unutrašnji nadzor u javnoj zdravstvenoj ustanovi obavljaju šefovi stomatoloških jedinica.

Unutrašnji nadzor provodi se na temelju opšteg akta - Pravilnika koji sadrži odredbe o načinu i dinamici obavljanja nadzora.

Inspekcijski nadzor obavljaju nadležni inspekcijski organi u skladu sa važećim zakonima i ovlaštenjima inspektora.

Član 37.

Doktor stomatologije može obavljati stomatološku djelatnost i u karitativnom obliku u okviru vjerskih ili nevladinih udruženja, što je obavezno označiti posebnom oznakom u dokumentaciji stomatologa, te je o tome obavezan obavijestiti Komoru.

Doktor stomatologije u privatnoj praksi ima pravo u okviru svoje stomatološke djelatnosti pružiti stomatološku pomoć članovima svoje uže obitelji bez naknade.

VII STOMATOLOŠKA KOMORA FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

Obaveza učlanjenja u Komoru

Član 38.

Doktori stomatologije koji obavljaju stomatološku djelatnost na području Federacije Bosne i Hercegovine, obavezno se učlanjuju u Stomatološku komoru F BiH kao samostalnu i nezavisnu strukovnu organizaciju sa svojstvom pravnog lica i javnim ovlastima.

Članstvo u Komori dobrovoljno je za doktore stomatologije koji ne obavljaju neposredno stomatološku djelatnost, koji obavljaju stomatološku djelatnost izvan F BiH, koji su u penziji, te koji su nezaposleni.

Komora ima status pravnog lica i upisuje se u registar nadležnog suda.

Kantonalne komore kao strukovna udruženja koja se osnivaju za teritoriju kantona i koje imaju pravni subjektivitet mogu se formirati u skladu sa pozitivnim propisima u zdravstvu.

Statutom komore iz stava 1. ovog člana bliže se uređuju nadležnosti federalne i kantonalnih komora.

Federalna komora vodi registar licenciranih članova kantonalnih komora, utvrđuje zajedničke osnove za stručno usavršavanje članova kantonalnih komora, te obavlja i druge poslove i zadatke koji joj budu dodijeljeni statutom komore iz stava 5. ovog člana.

Član 39.

Komora predstavlja svoje članstvo u zemlji i inostranstvu.

Tijela Komore

Član 40.

Tijela Komore su Skupština, Upravni odbor, Podružnice Komore, Predsjednik Komore i Potpredsjednik Komore, Nadzorni odbor, Sud časti, Tužitelj Komore, Branitelj Komore i druga tijela utvrđena Statutom.

Ustrojstvo, nadležnost, sastav, način izbora, prava i obaveze tijela Komore uređuju se Statutom i drugim opštim aktima Komore.

Nadzor nad radom Komore

Član 41.

Federalno ministarstvo prati rad federalne komore, a kantonalno ministarstvo zdravstva prati rad kantonalne komore sa stanovišta provođenja zakona i utvrđene politike iz oblasti zdravstva, te predlažu odgovarajuće mjere za unapređenje njihovog rada.

U provođenju nadzora iz stava 1. ovog člana nadležni ministar može od Komore tražiti odgovarajuće izvještaje i podatke vodeći računa o samostalnosti stomatološke djelatnosti.

Izvještaje i podatke iz stava 2. ovog člana Komora je obavezna dostaviti nadležnom ministru u roku od 30 dana ili u istom roku izvjestiti o razlozima zbog kojih ih nije u mogućnosti dostaviti.

Komora je obavezna nadležnom ministru podnijeti godišnji izvještaj o radu do 01. marta iduće godine, za prethodnu godinu, a predsjednici kantonalnih komora kantonalnim ministarstvima zdravstva.

Saradnja Komore s ministarstvima nadležnim za zdravstvo i drugim tijelima

Član 42.

Komora obavještava nadležnog ministra, druga tijela državne uprave te nadležna tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, samoinicijativno ili na njihov zahtjev o stanju i problemima u oblasti stomatologije i o mjerama koje bi trebalo poduzeti radi unapređenja stomatologije, te radi unapređenja zdravstvene zaštite građana.

Komora saraduje s državnim tijelima i tijelima lokalne i područne (regionalne) samouprave u rješavanju problema u stomatološkoj djelatnosti.

Komora odlučuje o saradnji s drugim komorama zdravstvenih radnika, medicinskim i stomatološkim fakultetima te liječničkim, stomatološkim i drugim udruženjima u BiH i inostranstvu, kao i stomatološkim komorama drugih država.

Javne ovlasti Komore

Član 43.

Komora obavlja sljedeće javne ovlasti:

1. vodi registar doktora stomatologije u Federaciji BiH;
2. daje, obnavlja i oduzima odobrenje za samostalan rad (*ukoliko ne postoje kantonalne komore*);
3. obavlja stručni nadzor nad radom doktora stomatologije (u zdravstvenim ustanovama koje obavljaju stomatološku djelatnost, stomatološkim ordinacijama i grupnoj praksi).

Poslovi Komore

Član 44.

Pored javnih ovlasti iz člana 43. ovog Zakona, Komora obavlja i sljedeće poslove:

1. donosi Kodeks stomatološke etike i deontologije;
2. prati i nadzire provođenje pravila stomatološke etike te poduzima odgovarajuće mjere u slučaju njihovog kršenja;
3. daje mišljenje u postupku osnivanja, preseljenja i prestanka rada zdravstvenih ustanova, stomatoloških ordinacija i grupnih praksi uzimajući u obzir stečeno pravo do dana stupanja na snagu ovog zakona;
4. propisuje način oglašavanja doktora stomatologije;

5. utvrđuje minimalnu i maksimalnu cijenu zdravstvenih usluga za privatnu praksu koja ne ostvaruje prihode putem zavoda osiguranja kantona i ovjerava cjenovnik zdravstvenih usluga privatne prakse;
6. daje mišljenje na cijene zdravstvenih usluga iz dobrovoljnog zdravstvenog osiguranja;
7. zastupa interese svojih članova kod sklapanja ugovora sa Federalnim zavodom zdravstvenog osiguranja i reosiguranja, odnosno zavodom zdravstvenog osiguranja kantona i drugim osiguravajućim zavodima;
8. sudjeluje pri određivanju standarda i normativa stomatoloških usluga;
9. daje stručna mišljenja kod pripreme propisa od uticaja na razvoj stomatološke djelatnosti;
10. organizuje dodatno usavršavanje i trajnu izobrazbu svojih članova; 11. čuva i unapređuje društveni položaj i dignitet stomatološkog zvanja, 12. obavlja i druge poslove u skladu sa zakonom, statutom i drugim opštim aktima Komore.

Opšti akti Komore

Član 45.

Skupština Komore donosi statut na koji saglasnost daje nadležni ministar. Statutom se uređuje organizacija i poslovi Komore, način izbora i djelovanje tijela Komore te druga pitanja značajna za stomatološku djelatnost.

Statut Komore objavljuje se u „Službenim novinama Federacije BiH“.

Kodeks stomatološke etike i deontologije

Član 46.

Skupština Komore donosi Kodeks stomatološke etike i deontologije.

Kodeks stomatološke etike i deontologije, polazeći od humanističkih vrijednosti i temeljnih vrijednosti društva, utvrđuje načela i pravila kojih se doktori stomatologije moraju pridržavati pri obavljanju svoje djelatnosti, u skladu sa Kodeksom FDI-Internacionalne stomatološke federacije.

Kodeks stomatološke etike i deontologije objavljuje se u „Službenim novinama Federacije BiH“.

Registri Komore

Član 47.

Komora vodi Registar doktora stomatologije, pri čemu su svi doktori stomatologije obavezni redovno o svim promjenama obavještavati Komoru radi evidencije.

Registar iz stava 1. ovog člana javna je knjiga.

Izvaci iz Registra te potvrde izdane na temelju podataka iz te evidencije javne su isprave.

Identifikacijska kartica doktora stomatologije

Član 48.

Doktoru stomatologije koji je upisan u Registar Komore izdaje se identifikacijska kartica.

Oblik i sadržaj identifikacijske kartice doktora stomatologije te način izdavanja propisuje se opštim aktom Komore.

Finansiranje Komore

Član 49.

Prihodi Komore su članarina i drugi prihodi ostvareni djelatnošću Komore. Komora se može finansirati iz:

1. sredstava budžeta Federacije;
2. sredstava budžeta kantona;
3. ugovorom sa Zavodom zdravstvenog osiguranja i reosiguranja Federacije Bosne i Hercegovine;
4. ugovorom sa kantonalnim zavodima zdravstvenog osiguranja, te
5. donacija, pomoći i drugih izvora.

Član 50.

Doktor stomatologije obavezan je da uredno plaća članarinu i izvršava druge obaveze prema Komori.

Fondovi osiguranja

Član 51.

Komora može samostalno ili udruženo osnivati osiguravajuće fondove za doktore stomatologije te druge oblike osobnog / materijalnog osiguranja doktora stomatologije, u skladu s posebnim propisima.

Udruženja

Član 52.

Saglasno odredbama Zakona o zdravstvenoj zaštiti, kao i propisima o udruženjima i fondacijama mogu se formirati udruženja zdravstvenih profesionalaca određenih profila ili specijalnosti, odnosno udruženja kojima je cilj zadovoljenje najvišeg mogućeg nivoa zdravlja stanovništva, i to na principima dobrovoljnosti.

Udruženja iz stava 1. ovog člana svojim dobrovoljnim radom unapređuju oblasti za koje su osnovana, usaglašavaju i ujednačavaju stručne stavove u tim oblastima, te sarađuju sa nadležnim ministarstvima zdravstva.

Udruženja mogu ostvarivati potporu iz budžeta kantona odnosno Federacije, saglasno mogućnostima ovih budžeta u kalendarskoj godini.

Nadležna ministarstva zdravstva provode nadzor nad zakonitošću rada udruženja iz stava 1. i 2. ovog člana, saglasno svojim nadležnostima.

VIII ODGOVORNOST DOKTORA STOMATOLOGIJE

Član 53.

Statutom ili drugim opštim aktom Komore utvrđuje se šta se smatra težom i lakšom povredom pravila ponašanja, sankcije za počinjenu težu i lakšu povredu pravila

ponašanja u obavljanju stomatološke* djelatnosti, organizacija i način djelovanja Časnog suda.

Član 54.

Doktori stomatologije odgovaraju za počinjenu povredu ponašanja u obavljanju stomatološke djelatnosti pred Časnim sudom pri Komori.

Član 55.

Kaznena i prekršajna odgovornost pred redovnim sudovima, državnim upravnim tijelima ili disciplinska odgovornost u zdravstvenoj ustanovi ili drugom pravnom licu ne isključuje odgovornost doktora stomatologije pred Komorom.

Mirovno vijeće

Član 56.

Članovi Komore mogu rješavanje međusobnog spora u obavljanju svoje djelatnosti sporazumno povjeriti Mirovnom vijeću Komore.

Imenovanje vijećnika ili mirovnog vijeća te druga pitanja vezana uz vođenje postupka mirenja propisuje opštim aktom Komora.

Odluka mirovnog vijeća ne može se pobijati redovnim pravim lijekom niti pred redovnim sudom. Odluka mirovnog vijeća o tužbenom zahtjevu ima prema strankama snagu pravosnažne presude redovnog suda.

IX OBEZBJEĐENJE KVALITETE PRUŽENE STOMATOLOŠKE USLUGE

Stručno usavršavanje

Član 57.

Doktor stomatologije obavezan je za vrijeme obavljanja stomatološke djelatnosti stručno se usavršavati prema opštim aktima Komore, što obuhvata:

- kontinuirano praćenje razvoja stomatološke nauke i
- sticanje novih saznanja u svim oblastima koje se tiču poslovanja u struci.

Član 58.

Poslodavac je obavezan omogućiti doktoru stomatologije njegovo stručno usavršavanje, što će posebno regulisati svojim opštim aktom.

Stručni nadzor nad radom doktora stomatologije

Član 59.

Komora obavlja stručni nadzor nad radom doktora stomatologije. Stručni nadzor iz stava 1. ovog člana provodi se u skladu s opštim aktom Komore, koji se donosi uz saglasnost nadležnog ministra.

Član 60-

Za obavljanje stručnog nadzora, pri Komori se osniva i imenuje Odbor za obavljanje stručnog nadzora nad radom doktora stomatologije. Odbor iz stava 1. ovog člana obavlja sljedeće poslove:

1. organizuje obuku doktora stomatologije za izvršenje stručnog nadzora;
2. donosi listu doktora stomatologije koji obavljaju stručni nadzor;
3. donosi stručna mjerila za obavljanje stručnog nadzora;
4. izrađuje prijedlog godišnjeg programa stručnog nadzora koji donosi Izvršni odbor Komore;
5. vodi evidenciju o obavljenom stručnom nadzoru i predloženim, odnosno poduzetim mjerama;
6. izrađuje godišnji izvještaj o obavljenom stručnom nadzoru;
7. koordinira provođenje stručnog nadzora sa zdravstvenom inspekcijom kantonalnog ministarstva zdravstva,
8. obavlja i druge poslove u skladu sa Statutom i opštim aktima Komore.

Član 61.

Za stručni nadzor nad radom doktora stomatologije u zdravstvenim ustanovama, stomatološkoj ordinaciji i grupnoj praksi doktor stomatologije koji obavlja stručni nadzor mora imati najmanje isti stepen zvanja, kao i doktor stomatologije čiji se rad stručno nadzire, što znači da doktora stomatologije stručno nadzire drugi doktor stomatologije, dok doktora stomatologije specijalistu stručno nadzire drugi doktor stomatologije specijalista.

Član 62.

Stručni nadzor može biti redovni i vanredni.

Redovni stručni nadzor provodi se u svim zdravstvenim ustanovama, grupnim praksama i stomatološkim ordinacijama, prema godišnjem programu stručnog nadzora.

Vanredni stručni nadzor obavlja se u slučaju pisane i potpisane pritužbe na rad doktora stomatologije, zahtjeva nadležnog kantonalnog ministarstva zdravstva te drugih državnih tijela izvršne ili sudske vlasti.

Vanredni stručni nadzor može se provesti i na temelju saznanja koja ukazuju na potrebu vanrednog stručnog nadzora (putem medija i si.).

Član 63.

Doktor stomatologije u zdravstvenoj ustanovi, stomatološkoj ordinaciji i grupnoj praksi obavezan je omogućiti obavljanje stručnog nadzora i pružiti sve potrebne podatke i obavijesti.

Član 64.

Stručni nadzor odnosi se isključivo na:

1. organizaciju rada i način poslovanja u zdravstvenoj ustanovi, stomatološkoj ordinaciji i grupnoj praksi;
2. stručne kvalifikacije doktora stomatologije;
3. trajno usavršavanje doktora stomatologije,
4. vođenje i čuvanje stomatološke dokumentacije.

Provođenje stručnog nadzora iz stava 1. ovog člana ne podrazumijeva obavljanje vanjske ocjene kontrole i sigurnosti koju provodi Agencija za kvalitet i akreditaciju u zdravstvu u Federaciji Bosne i Hercegovine, a u skladu sa Zakonom o sistemu poboljšanja kvaliteta, sigurnosti i o akreditaciji u zdravstvu.

Član 65.

O obavljenom stručnom nadzoru sačinjava se izvještaj. Izvještaj mora sadržavati utvrđeno činjenično stanje i prijedlog mjera. Izvještaj iz stava 1. ovog člana dostavlja se nadležnom kantonalnom ministarstvu zdravstva radi daljeg provođenja neophodnih mjera.

Član 66.

Komora u obavljanju stručnog nadzora nad vršenjem stomatološke djelatnosti, saraduje sa zdravstvenim inspekcijama kantonalnih ministarstava zdravstva.

Ako pri obavljanju nadzora Komora utvrdi povredu propisa i opštih akata iz djelatnosti zdravstva, obavezna je o tome bez odgađanja, a najkasnije u roku od 15 dana od dana saznanja, obavijestiti zdravstvenu inspekciju nadležnog kantonalnog ministarstva zdravstva.

X KAZNE NE ODREDBE

Član 67.

Novčanom kaznom u iznosu od 250,00 KM do 1000,00 KM kaznit će se za prekršaj fizičko lice koje ne ispunjavajući uslove za obavljanje stomatološke djelatnosti pruža stomatološku zaštitu.

Član 68.

Novčanom kaznom u iznosu od 300,00 KM do 1.500,00 KM kaznit će se za prekršaj doktor stomatologije:

1. koji obavlja stomatološku djelatnost izvan obima određenog odobrenjem za samostalan rad (član 3.);
2. uskrati pružiti hitnu stomatološku pomoć (član 35.);
3. ako ne poštuje obavezu čuvanja profesionalne stomatološke tajne (član 33. stavio.);
4. ako ne vodi i ne čuva stomatološku dokumentaciju u skladu sa članom 37. ovog zakona,
5. ako ne ispuni dužnost obavještavanja drugog doktora stomatologije iz člana 31. ovoga zakona.

XI PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 69.

Ovlašćuje se nadležni ministar da donese provedbene propise na osnovu ovog zakona u roku 12 mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Do donošenja provedbenih propisa na osnovu ovog zakona primjenjivat će se odredbe propisa o zdravstvenoj zaštiti, ukoliko nisu u suprotnosti sa odredbama ovog zakona.

Član 70.

Ovlašćuje se Komora liječnika-doktora stomatologije F BiH, koja je formirana u skladu sa propisima o zdravstvenoj zaštiti, koji su donijeti prije stupanja na snagu ovog

zakona, da usaglasi svoju organizaciju i poslovanje sa odredbama ovog zakona u roku od 12 mjeseci od dana stupanja na snagu istog.

Član 71.

Postupci pred tijelima Komore koji su u toku na dan stupanja na snagu ovog zakona, nastavit će se prema propisima na temelju kojih je postupak započet.

Član 72.

Za sve ono što nije regulisano ovim zakonom i podzakonskim aktima donijetim na osnovu ovog zakona, imaju se primjenjivati propisi o zdravstvenoj zaštiti.

Član 73.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenim novinama Federacije BiH“.

OBRAZLOŽENJE Zakona o stomatološkoj djelatnosti

USTAVNI OSNOV

Ustavni osnov za donošenje ovog zakona sadržan je u Poglavlju III član 2. pod b) i članu 3. Ustava Federacije Bosne i Hercegovine.

Prema navedenim odredbama predviđena je podijeljena nadležnost federalne vlasti i kantona u oblasti zdravstva, s tim da:

- federalna vlast ima pravo utvrđivati politiku i donositi zakone koji se tiču ove oblasti (član 111-3. stav 3);
- kantoni imaju pravo utvrđivati politiku i provoditi zakone (član III 3. stav 4.);
- U skladu sa potrebama, nadležnosti u oblasti zdravstva ostvaruju se od strane kantona koordinirano od federalne vlasti (član III 3. stav 1.), pri čemu federalna vlast uzima u obzir različite situacije u pojedinim kantonima i potrebu za fleksibilnošću u provođenju (člana III 3. stava 3.).

II - RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

Stomatološka djelatnost, ukoliko je posmatramo kroz historijski razvoj, u zemljama Europe uređena je na različite načine. Međutim, pažljivom analizom sistema zdravstva u pojedinim državama može se uočiti ipak određena ujednačenost po osnovnim pitanjima na kojima se temelji stomatološka djelatnost.

Zemlje poput Njemačke, Austrije, Poljske, Češke Republike, Slovačke, Švicarske, Luksemburga, Velike Britanije, Danske, Finske, Grčke, Holandije, Norveške, Švedske, Slovenije imaju vrlo detaljno i sistematično razrađenu regulativu stomatološke djelatnosti kao samostalne, nezavisne profesije. Ta se pravna regulativa ne tiče samo prava i obaveza u obavljanju stomatološke djelatnosti već i brojnih drugih krucijalnih pitanja, kao što su kontinuirana edukacija, način njenog provođenja, nadležna tijela za provođenje edukacije, bodovanje, obnavljanje licence te posebno pitanja udruživanja doktora stomatologije u strukovna udruženja, poput komora koje su

samostalne, nezavisne strukovne organizacije osnovane u cilju zaštite profesionalnih interesa. Samo tako sistematično uređena oblast stomatologije u svakoj državi pružiće apsolutnu garanciju uspjeha cjelokupnoj profesiji, mogućnost odlučivanja u međunarodnim i Europskim tijelima koja su specijalizirana isključivo za stomatološku djelatnost i čiji je temeljni cilj harmonizacija propisa, čuvanje digniteta profesije, te njeno konstantno usavršavanje i podizanje kvaliteta stomatoloških usluga; što sve skupa treba da rezultira zdravljem krajnjeg korisnika, tj. pacijenta.

Usvajanje zakona o stomatološkoj djelatnosti na federalnom nivou umnogome bi približilo Bosnu i Hercegovinu Evropskoj zajednici i olakšalo njen kasniji put u regulisanju određenih oblasti, među kojima je i zdravstvo i sve grane koje potpadaju pod zdravstveni sistem.

Za uspostavu optimalne zakonske regulative iz ove oblasti godinama se zalažu:

- Svjetska zdravstvena organizacija (VWorld Health Organization-WHO)
- Međunarodna medicinska asocijacija (VWorld Medical Association-WMA)
- Međunarodna organizacija rada (International Labour Organization-ILO)
- Međunarodna dentalna federacija (VWorld Dental Federation-FDI)
- European Regional Organisation of FDI (Europska regionalna organizacija FDI) - ERO
- Association for Dental Education in Europe - ADEE
- European Prosthodontic Association - EPA
- Council of European Dentists - CED

Treba naglasiti da se posljednjih godina mnogo značaja pridaje upravo stomatološkoj djelatnosti i potrebi što veće uloge stomatološke djelatnosti u okviru primarne zdravstvene odnosno dentalne zaštite.³

Tendencija je što je moguće kvalitetnije i jasnije postaviti stomatološku djelatnost kroz pravnu regulativu, definisati odnos doktora stomatologije prema državnim tijelima, te posebno prema pacijentu, pojačati informisanost pacijenta o njegovim pravima i pravnoj zaštiti u slučaju nezadovoljstva pruženom stomatološkom uslugom. Ukratko, stomatološka djelatnost samo nastoji dobiti izjednačeni položaj sa drugim zdravstvenim disciplinama te dostići najviši stepen društvenog priznanja koje do sada nije imala.

Međunarodni dokumenti koji obrađuju i određuju zakonske okvire stomatološke djelatnosti su sljedeći:

1. Orai health - action plan for promotion and integrated disease prevention - 22 March 2007 - WHO;
2. Oral health - action plan for promotion and integrated disease prevention - 23 May 2007 - WHO;
3. Internacionalni kodeks medicinske etike, Generalna skupština Svjetskog medicinskog društva, London 1949;
4. Madridska deklaracija o profesionalnoj autonomiji i samoregulaciji - (*Deciaration of Madrid on Professional Autonomy and Self-Regulation, adopted by the 39th World Medical Assembly, Madrid, Spain, October 1987 and editorially revised at the 170th Council Session, Divonne-ies- Bains, France, May 2005*);
5. Deklaracija 5. Konferencije Svjetskog medicinskog udruženja o medicinskoj edukaciji;
6. Deklaracija Rancho Mirage o medicinskoj edukaciji - (*Deciaration of Rancho Mirage on Medical Education, adopted by the 39th World Medical Assembly Madrid, Spain, October 1987*);
7. Helsinki deciaration, adopted by the 18th WMA (World Medical Association) General Assembly, Helsinki, Finland, June 1964;

8. Deklaracija o unapređenju prava pacijenata u Europi, Regionalni ured za Europu Svjetske zdravstvene organizacije u suradnji sa sekcijom za zakon o zdravstvu Univerziteta u Amsterdamu, 1994, Holandija;
9. Lisabonska deklaracija (Prava pacijenata);
10. Directive 95/46/EC on the protection of individuals with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data, 24 October 1995;
11. Directive 2001-19-EC;
12. Council Directive 93-42-EEC - 14 June 1993 - concerning medical devices (*With four amendments*);
13. Directive 78-686-EEC - the recognition of professional qualifications;
14. Directive 78-687-EEC - the recognition of professional qualifications;
15. Directive 2005-36-EC of the EU Parliament and the Council - 07-09-05 on the recognition of professional qualifications;
16. Rezolucija FDI - Temeljni principi stomatološke opskrbe u budućnosti, 1987, Ševeningen, Holandija;
17. Rezolucija FDI - Deregulacija zakona o stomatološkim pristojbama, 7 Oktobar 1994, Vankuver, Kanada;
18. Rezolucija ERO-FDI - Temelji vršenja slobodnog stomatološkog poziva u Europi, 7. i 8. maj 1999, Bled, Slovenija;
19. EU Presidency conference "Health strategies in Europe";
20. CED Resolution on the profile of the dentist of the future, November 2007;
21. CED Resolution on amalgam, May 2007; 22. CED Resolution on tooth-whitening products, May 2007;
23. CED position paper - responses to Commission discussion document, February 2007;
24. CED position paper regarding the review of the Medical Devices Directives, May 2006;
25. DLC contribution to public consultation on amendments to the Medical Devices Directive, June 2005; 26. CED Resolution on the Bologna Process and dental training, November 2005; 27. Joint statement of European health professional organisation, March 2005;
28. Joint statement of the sectoral professions, March 2005;
29. CED Code of Ethics, te brojni drugi akti međunarodnih institucija, organizacija i udruženja koji štite interese pojedinih specijalnosti iz oblasti stomatologije.

Pored pravnih propisa, značajan udio u razvoju stomatološke djelatnosti se ogleda i u publikacijama i časopisima koji se periodično objavljuju od strane uglednih organizacija i udruženja doktora stomatologije. Najznačajnije publikacije, koje pružaju pregledan razvoj stomatološke djelatnosti, upoznavanje s novim tehnologijama, dentalnim-medicinskim pomagalicama, novim standardima u obavljanju stomatološke djelatnosti, praćenje razvoja stomatološke djelatnosti i najnovija dostignuća u toj oblasti su, između ostalog:

- The Journal of the clinical dentistry - The International Journal applied dental research;
- Journal of Dental Research - Current Research on Dentistry and abstracts that support the articles;
- Journal of Dentistry for Children;
- Global Dental News Journal - Online articles on clinical excellence and practice management;

- Health and Safety Manuals - From the CDC Injury and Illness, Personal Protective Equipment;
- Europa - Public Health Publications;
- EU Manual of the Dental Practice;
- Stomatologia BiH i druge publikacije.

Iz iznesenih podataka nameće se zaključak da stomatološka djelatnost ima svoje vrlo značajno mjesto kako u društvu tako posebno u zdravstvenim sistemima.

Ali, nužno je ponoviti - radi se o evropskim zemljama koje imaju uređenu zakonsku regulativu o stomatološkoj djelatnosti. Jedan od razloga za usvajanje ovog prednacrtu Zakona o stomatološkoj djelatnosti Federacije Bosne i Hercegovine leži u Madridskoj deklaraciji o profesionalnoj autonomiji i samoregulaciji ljekarske profesije.

Profesionalna autonomija, u smislu ove deklaracije, znači obezbjeđenje nezavisnosti i profesionalne slobode svima doktorima (pa tako i doktorima stomatologije) i osigurava najbolju moguću zdravstvenu zaštitu, što je ustvari osnovni etički princip. Pravo na profesionalnu autonomiju podrazumijeva da svaka medicinska profesija ima kontinuiranu profesionalnu i etičku odgovornost doktora putem samoregulacije u okviru nacionalnih medicinskih institucija i prava. Društvo mora znati da može računati da će taj sistem organizovane samoregulacije garantovati poštenu, efikasnu, etičku i profesionalnu zdravstvenu (stomatološku) zaštitu. Odgovornost za sprovođenje samoregulacije doktora stomatologije bi trebalo da preuzima Stomatološka komora F BiH, koja bi, po zakonu, imala niz kompetencija nad svim doktorima stomatologije: registracija, izdavanje dozvola za rad-licence, sankcionisanje povrede etičkih principa, sankcionisanje korupcije, organizovanje sudova časti za sankcionisanje povreda etičkih principa, sankcionisanje profesionalnih grešaka, zatim oduzimanje licenci, kao i da zastupa i brani interese Stomatološke komore i članova te Komore u zemlji i inostranstvu.

Drugi razlog kojim se vodilo Federalno ministarstvo zdravstva pri izradi ovog Prednacrtu Zakona o stomatološkoj djelatnosti, jeste i činjenica da je Bosna i Hercegovina (*Komora liječnika-doktora stomatologije Federacije BiH*) članica Evropske stomatološke udruge (ERO), a time i članica Međunarodne dentalne federacije (FDI). Evropska stomatološka udruga nastoji razviti ciljanu perspektivu, na čijem temelju treba da se uređuje nacionalna stomatološka zdravstvena politika, i da na osnovu te perspektive utiče na nju. Upravo je to tako definisano Rezolucijom „Temelji vršenja slobodnog stomatološkog poziva u Europi“, ERO-FDI, usvojenom na sastanku 1999.godine u Bledu, Slovenija.

Slobodno vršenje stomatološkog poziva je znači, po toj Rezoluciji, označeno kroz nekoliko osnovnih elemenata, od kojih su najvažniji sljedeći: 1) Slobodno vršenje stomatološkog poziva znači djelovanje orijentisano prije svega ka dobru pacijenta. Postoji posebna etička odgovornost prema ličnosti pacijenta, a kroz to i prema društvu; 2) Direktna i lična veza između stomatologa i pacijenta. Iz toga proizlazi posebna dužnost brižljivosti i prešućivanja u odnosu na treća lica. U tu direktnu vezu između stomatologa i pacijenta ne smiju se miješati treća lica; 3) Privredna samostalnost u ekonomskoj slobodi sa odgovarajućim pravima i rizicima. Potpuna odgovornost za privatnu stomatološku praksu; 4) Lična odgovornost vlasnika prakse za ordinaciju; 5) Nezavisnost u pozivu i slobodan izbor terapije; 6) Samokontrola pripadnika poziva, svjesnost kvaliteta, kolegijalan odnos i stoga odgovarajuća etika poziva. Sloboda zastupanja poziva prema državnom uticaju; 7) Sloboda građana da po vlastitom izboru prihvati učinak stomatologa, slobodan izbor stomatologa, vlastita odgovornost pacijenta za higijenu usta, i 8) Zvanje stomatologa zahtjeva akademsko obrazovanje sa dokazanom kvalifikacijom u skladu sa stanjem u nauci.

Na osnovu dokazanog stepena obrazovanja i samoodgovornosti u pozivu, stomatolog treba da posjeduje potpunu terapijsku slobodu. Stomatolog mora biti odgovoran za sve oblasti stomatološke zaštite, tako što će prikladan i kvalitetan tretman postaviti individualno prema problemima, objektivnim potrebama i željama pacijenta. U ovu direktnu vezu između stomatologa i pacijenta ne smiju intervenirati treća lica (bile to blagajne zdravstvenih osiguranja ili državna uprava). Samo tako mogu biti ojačani efikasnost, kvalitet i vlastita odgovornost za oralno zdravlje, kao i postignuti transparentnost i učinkovitost.

Sve do sada iznijeto je jedna generalna, ošta tendencija u zemljama, članicama Evropske unije, od kojih je velika većina navedene principe provela u praksi, dok na drugoj strani, za zemlje koje nisu još pristupile Evropskoj uniji, navedeni principi stoje kao preporuka i kao jedan standard koji mora biti zadovoljen prilikom integriranja u Evropsku zajednicu. Da bi se udovoljilo tim principima nužno je urediti stomatološku zdravstvenu politiku na državnom (u našem slučaju makar federalnom) nivou.

Federacija Bosne i Hercegovine nema svoj Zakon o stomatološkoj djelatnosti. Prednacrt koji se predlaže rezultat je rada Radne grupe formirane od strane Federalnog ministarstva zdravstva, po osnovu inicijative zaprimljene od strane Stomatološkog fakulteta s klinikama Univerziteta u Sarajevu, Komore liječnika-doktora stomatologije Federacije BiH te Udruženja stomatologa Federacije BiH.

Cilj ovog zakona je da se omogući savremeni, zakoniti i ravnopravni status stomatološke djelatnosti u sistemu zdravstva Federacije BiH. Stomatološka djelatnost je posebna zdravstvena djelatnost, pa je nedopustivo da se principi i metodi rada doktora stomatologije zasnivaju na principima opšte medicine.

Ovim se zakonom izvršila svojevrsna harmonizacija prava i obaveza doktora stomatologije na području cijele Federacije, sa jasno postavljenim uslovima za rad u profesiji, kako za javni sektor tako i za privatni sektor. Drugi važan cilj zakona jeste očuvati interese profesije na visokom nivou, kroz komoru osnovanu na federalnom nivou omogućiti svim doktorima stomatologije jedinstveni nastup prema međunarodnim tijelima koja unapređuju i štite profesiju, a s druge strane komora će svojim članovima obezbjediti aktivno učešće u donošenju odluka koje se tiču stomatološke djelatnosti i načina na koji će se ta djelatnost obavljati na području Federacije BiH.

Ono što je također bitno jeste da Komora liječnika-doktora stomatologije Federacije BiH postoji već od 2000.godine i kao pravno lice s javnim ovlastima, od svog osnivanja do danas, je nastojala uraditi što je moguće više za sve doktore stomatologije. Kao što smo već naveli, članica je FDI, odnosno ERO-a, Evropske regionalne organizacije FDI-ja (ili kako se još naziva Evropska stomatološka udruga), što je svakako vrlo značajan faktor. Osim toga, u uskoj je saradnji sa CED-om (Vijeće evropskih stomatologa). CED je već godinama aktivan u radu sa stomatološkom profesijom u zemljama koje bi uskoro trebale postati članice Evropske zajednice. Mnogo zakona i odluka je doneseno u Briselu koje imaju uticaja na stomatologe i njihovu svakodnevnu praksu odnosno na zdravstvene sisteme u kojima tu praksu provode.

Pošto Bosna i Hercegovina još nije članica Evropske unije, Komora liječnika-doktora stomatologije F BiH nije mogla dobiti aktivno članstvo u CED-u. No, CED je organizacija koja se, između ostalog, aktivno bavi i radom sa stomatološkim udruženjima upravo zemalja koje bi trebale uskoro postati članice Evropske unije, pa je tako pružila mogućnost i ovoj Komori da učestvuje u radu njihove Radne grupe „Pristup EU“, koja spaja udruženja stomatologa onih zemalja koje su se nedavno pridružile EU i onih koje bi to uskoro trebale učiniti. Ova Radna grupa ima za cilj da pokuša riješiti probleme i promjene koje nastaju u stomatološkoj profesiji u zemlji prije i nakon njenog

pristupa Evropskoj uniji. Čak i ovakva vrsta neformalne saradnje trebala bi biti od koristi svim stranama i biti učinkovita preteča za Komoru liječnika-doktora stomatologije FBiH da postane posmatrač kada počnu pregovori o pridruživanju Evropskoj uniji. Visoki stepen povjerenja ukazanog Komori od strane ove ugledne organizacije svakako bi trebalo opravdati, te iz ove saradnje izvući maksimalne rezultate kako za doktore stomatologije koji obavljaju svoju djelatnost na području Federacije BiH, tako i za državu u cjelosti. Kao primjer važnosti postojanja zakonske regulative u oblasti stomatologije i važnosti postojanja nacionalnog strukovnog (stomatološkog) udruženja možemo uzeti zemlje u regionu. Naime, Slovenija je već članica Evropske unije, ima uređen sistem stomatološke zaštite, ima svoju Komoru na državnom nivou i svoje predstavnike u svim međunarodnim i Evropskim tijelima koja štite ugled i nezavisnost stomatološke djelatnosti. Republika Hrvatska će uskoro postati članica Evropske unije, i već dobrim dijelom ima uređenu oblast stomatologije, i to posebnim Zakonom o stomatološkoj djelatnosti R Hrvatske. Hrvatska ima jedinstvenu Hrvatsku komoru stomatologa, koja ima svoje predstavnike u svim relevantnim međunarodnim i evropskim tijelima za zaštitu stomatološke djelatnosti kao samostalne, nezavisne profesije. To im naravno omogućava i učešće na evropskim konferencijama kada se odlučuje o strategiji oralnog zdravlja. Te strategije uključuju osnovne pravce razvoja i konkretne ciljeve koje treba postići u zdravstvu i stomatologiji, te su time temeljna vodilja na kojoj bi trebalo kreirati domaće strategije i adekvatno domaće zakonodavstvo.

U oblasti stomatologije postoje još dva vrlo važna pitanja, a to su kontinuirana edukacija i pitanje kvaliteta pružene stomatološke usluge. Naime, upravo ova dva pitanja su definisana kao teme 2008.godine ispred FDI, tako da su prilikom izrade prednacrtu ovog zakona također uzeta u obzir. Tačno utvrđeni kriteriji i uslovi pod kojim će se odvijati kontinuirana edukacija biće definisani od strane FDI, čiji je Bosna i Hercegovina član, pa su time obavezujući. To će umnogome pomoći ujednačavanju stručnih kvalifikacija u određenoj oblasti stomatologije, svakako da će uticati i na poboljšanje kvaliteta usluga u stomatologiji, ali ne treba zanemariti i još jednu važnu posljedicu kontinuiranog educiranja, a to je mobilnost radne snage, odnosno veća mogućnost da određene kvalifikacije doktoru stomatologije iz jedne države budu priznate kao validne i jednako vrednovane u drugoj državi.

Zbog svega što je do sada navedeno, zaključuje se da je namjera obrađivača koncipirati ovaj zakon na takvim osnovama koji će omogućiti uređenost, dosljednost i nadzor u stomatološkoj djelatnosti.

Napominjemo da postoji mogućnost da će pojedina konačna rješenja u ovom zakonu zavisiti od usvajanja novog Zakona o zdravstvenoj zaštiti koji se nalazi u redovnoj proceduri.

Ovaj zakon treba biti od obostrane koristi i za pacijenta i za izvršioca stomatološke djelatnosti, na taj način što će osigurati sljedeće:

- zaštitu pacijenta pred nestručno obavljenim uslugama iz stomatološke djelatnosti;
- saznanje pacijenta o mogućnostima izbora zdravstvenih (stomatoloških) usluga;
- garancija kvalitete zdravstvenih (stomatoloških) usluga;
- poticanje razvoja struke,
- priznanje stručnosti, identiteta i društvenog položaja izvršioca stomatološke djelatnosti.

III - NAČELA NA KOJIMA SE ZASNIVA ZAKON

Osnovni cilj ovog zakona je opredijeliti stomatološku djelatnost kao zasebnu, samostalnu djelatnost koja umnogome doprinosi zdravlju stanovništva.

S tim u vezi, ovaj cilj zakona se postiže kroz primjenu sljedećih načela:

Načelo organizacije (mora odgovoriti na potrebe stanovništva, ljudi)

Doktori stomatologije i doktori stomatologije specijalisti priznaju najnovija teoretska i praktična znanja, te stručnost u odnosu zadovoljavanja zdravstvenih potreba stanovništva, kao i unapređenja struke. Za postizanje optimalne kvalitete stomatološke usluge potrebno je obezbjediti odgovarajuće uslove rada.

Načelo definicije

Definicija stomatološke djelatnosti i izvršioca te djelatnosti je centralno pitanje legislative iz ove oblasti.

Načelo stručne spreme ili načelo stručnosti

Zakon pospješuje u cjelosti razvoj i unapređenje stomatološke djelatnosti, s ciljem potpunog ispunjavanja efikasnosti pružanja stomatološke zdravstvene zaštite u društvu uopšte. Izvršioc stomatološke djelatnosti u svakodnevnom životu moraju se odazivati na rješavanje sve učestalijih društvenih i zdravstvenih problema.

Načelo interesa i odgovornosti

Izvršioc stomatološke djelatnosti učestvuju u kreiranju zdravstvene politike u oblasti stomatologije.

S tim u vezi, struka treba biti odgovorna za razvoj i kvalitet stomatološke djelatnosti, koja garantuje osnovno znanje i nagrađuje s organizovanim postdiplomskim usavršavanjem.

Izvršioc stomatološke djelatnosti preuzimaju direktnu odgovornost za svoj daljnji stručni razvoj i usavršavanje. Oni su kao takvi odgovorni pacijentu, društvu, svom stručnom nazivu i radnim kolegama.

Učestvovanje stručnjaka u srodnim stručnim disciplinama znači dopunu teoretskog i praktičnog znanja o stomatološkoj djelatnosti.

Stručnjaci i poslodavci formiraju specifične stručne standarde u stomatološkoj djelatnosti i određuju ih kao dio sistema zdravstvene zaštite.

Načelo uravnoteženosti

U sistemu zdravstvene zaštite treba biti prepoznatljiv udio svake grupe zdravstvenih radnika i treba postojati njihova međusobna povezanost.

Načelo stručne kontrole

Za postizanje efikasne, ekonomske, stručne i dostupne stomatološke zaštite potrebna su jasna doktrinarna načela stomatološke djelatnosti i usvojen sistem stručne kontrole njenih izvršilaca.

Načelo prilagođavanja

Ovako koncipirana stomatološka djelatnost u skladu sa ovim zakonom, kao i propisima donesenim na osnovu ovog zakona, je detaljno definisana, što joj omogućava da na optimalan način obezbjedi i pruža stručnu prilagođenost, a izvršiocima stomatološke djelatnosti stvara mogućnost za kreativni rad.

Načelo efikasnosti i skladnosti

Ovaj zakon treba da dovede do pojednostavljenja rada, kao i određene organizacije rada i upravljanja u okviru stomatološke djelatnosti. To znači povezivanje stručnjaka raznih profila u zajedničkim aktivnostima, sa decidno određenim pravima, obavezama i odgovornostima pojedinih učesnika u pružanju stomatološke zaštite.

Zakonsko uređenje struke znači pojednostavljen i usmjeren rad u uređenju stepena organizacije i upravljanja. Zakon o stomatološkoj djelatnosti povezuje stručnjake iz oblasti stomatologije u zajedničkim aktivnostima, a u isto vrijeme onemogućava uplitanje i preuzimanje prava, obaveza i odgovornosti raznih stručnih timova.

Načelo univerzalnosti

U zakonu su utemeljeni univerzalni standardi obrazovanja i obaveza u stomatološkoj djelatnosti što omogućava zamjenu radnog mjesta u skladu sa potrebama i slobodom migracije radničke mase.

Načelo pravednosti - pravičnosti

Zakonsko uređenje daje stomatološkoj djelatnosti i njenim izvršiocima položaj u društvu kao što ga imaju druga zanimanja, pravičnost određuje adekvatno nagrađivanje prema stručnoj spremi, iskustvu i radu u obavljanju stomatološke djelatnosti.

Načelo jednakopravnosti zanimanja

Za optimalan rad i razvoj struke izvršioци stomatološke djelatnosti moraju biti jednakopravni članovi zdravstvenih radnih timova, pri čemu trebaju da interdisciplinarno i multisektorski sarađuju i rade sa stručnjacima iz drugih oblasti. Rad u stomatološkoj djelatnosti mora biti jednako vrednovan kao rad drugih zanimanja.

IV - OBRAZLOŽENJE PRAVNIH RJEŠENJA

U poglavlju I „**Osnovne odredbe**“ određena je materija ovog zakona (**član 1.**), definisano je značenje izraza koji će se koristiti u zakonu (**član 2.**), zatim je definisano ko i pod kojim uslovima može obavljati stomatološku djelatnost na području Federacije BiH kao i šta ta djelatnost obuhvata (**član 3.**). U ovom poglavlju se također govori o procesu donošenja odluka i obavezi poštovanja osnovnih načela obavljanja stomatološke djelatnosti te da se pružanjem stomatološke zaštite kao zanimanjem mogu baviti samo doktori stomatologije (**članovi 4, 5. i 6.**)-

Članom 3. utvrđeno je da stomatološku djelatnost obavljaju doktori stomatologije, nakon završenog stomatološkog fakulteta i položenog stručnog ispita i doktori stomatologije specijalisti, nakon završenog stomatološkog fakulteta, položenog stručnog ispita, odnosno specijalističkog ispita za rad u pojedinim specijalističkim disciplinama i nakon stjecanja odobrenja za samostalan rad izdanog od strane Stomatološke komore F BiH. Iz ovog osnovnog zakonskog utemeljenja proizlaze odredbe koje kasnije slijede u zakonu.

Dio ovog poglavlja „Osnovne odredbe“ sadrži i član koji se tiče neovlaštenog obavljanja stomatološke pomoći, kojim se Komora liječnika-doktora stomatologije FBiH ovlašćuje da može poduzimati postupke u skladu sa opštim aktima Komore i drugim važećim zakonskim propisima, u slučaju neovlaštenog obavljanja djelatnosti (član 7.)-

U **članu 8.** određuje se stomatološka djelatnost kao slobodno zanimanje, u skladu sa pozitivnim propisima, prvenstveno u skladu sa novim Zakonom o porezu na dohodak, koji je stupio na snagu 01.01.2009.godine.

U poglavlju „**Načela rada stomatološke zdravstvene zaštite**“ regulišu se osnovna načela za pružanje zdravstvene zaštite građanima. Dakle, **član 9.** nabroja načela kojima se ta zaštita provodi. To su: načelo sveobuhvatnog, kontinuiranog, dostupnog i cjelovitog pristupa primarnom, specijalističko-konsultativnom i bolničkom nivou zdravstvene zaštite. Ovdje treba napomenuti da se radi upravo o istim načelima na kojima inače počiva pružanje zdravstvene zaštite svim građanima Federacije BiH. Međutim, odredbe koje slijede (**članovi 10, 11. i 12.**) su sačinjene tako da su opšta načela zdravstvene zaštite prilagođena konkretno stomatološkoj zdravstvenoj zaštiti i time postala bliža i jasnija u kontekstu stomatološke djelatnosti.

Poglavlje III „**Sticanje i gubitak prava na obavljanje stomatološke djelatnosti**“ reguliše pitanja sticanja odobrenja za samostalan rad, registar doktora stomatologije, privatnu praksu, privremenu obustavu rada zbog bolesti, gubitak prava na obavljanje stomatološke djelatnosti te mjeru privremenog ili trajnog oduzimanja odobrenja za rad.

Sticanje odobrenja za samostalan rad (**član 13.**) definiše pod kojim uslovima doktor stomatologije može obavljati stomatološku djelatnost, ko izdaje odobrenje za samostalan rad te da je takvo odobrenje javna isprava. Također, ovaj član utvrđuje rok važenja odobrenja za samostalan rad (šest godina) kao i pod kojim uslovima se stranim državljanima može izdati odobrenje za samostalan rad.

Registar doktora stomatologije (**član 14.**) vodi Komora liječnika-doktora stomatologije FBiH. Uslove, način upisa, vođenje i sadržaj propisuje Komora.

Uslove za obavljanje stomatološke djelatnosti u privatnoj praksi propisuje **član 15.** Ono što ovdje treba napomenuti jest stav 6. ovog člana kojim se predviđa da jedan od uslova mora biti da doktor stomatologije, koji želi obavljati stomatološku djelatnost, ima najmanje jednu godinu staža u struci. Tokom izrade nacrtu zakona, u nekoliko navrata ovaj uslov je bio vrlo sporan. Članovi radne grupe, u principu, nisu za ovakvo uvjetovanje kod privatne prakse, to prvenstveno zbog činjenice da se pravo na rad ne bi smjelo na takav način ograničavati, zbog razvijanja lojalne i zdrave konkurencije i si., ali Komora je insistirala da-se stav 6. doda u ovaj član, uz obrazloženje da niko ne dovodi u pitanje stručnost doktora stomatologije, već da se to posmatra samo s aspekta same organizacije i vođenja ordinacije. Ukoliko osoba nema dovoljno iskustva u načinu vođenja privatne ordinacije, vođenja poslovnih knjiga i si., to može imati vrlo ozbiljne posljedice. Ovaj je problem veći kad se ima u vidu da po postojećem planu i programu na Stomatološkom fakultetu ne postoji predmet koji bi se bavio isključivo menadžmentom, koji bi, na neki način, pripremio buduće doktore stomatologije i na tu situaciju kada moraju sami voditi svoje ordinacije.

Kome se podnosi zahtjev za obavljanje privatne stomatološke djelatnosti, šta se dešava u slučaju kada je doktor stomatologije prisiljen privremeno obustaviti rad zbog bolesti ili nekih drugih razloga, kada doktor stomatologije ima pravo prenijeti svoja ovlaštenja za rad na drugog doktora stomatologije - pitanja su regulisana **članovima 16. i 17.**

Mjera privremenog ili trajnog oduzimanja odobrenja za rad predmet je **člana 18,** koji propisuje kako i kada će doći do privremenog odnosno trajnog oduzimanja odobrenja za rad određenom doktoru stomatologije.

U poglavlju IV „**Mjere stomatološke zdravstvene zaštite**“ zakon se bavi taksativnim navođenjem mjera stomatološke zdravstvene zaštite (**član 19.**), od provođenja zdravstvenog vaspitanja, preko prevencije karijesa kod predškolske i školske djece, omladine i trudnica, kao i drugih anomalija zuba, oralnih tkiva i dentalne

kosti* do fluorizacije zuba i pregleda umrlih osoba za potrebe dentalno-forenzičkih ispitivanja.

Odredba **člana 20.** bavi se pitanjem mjera stomatološke zdravstvene zaštite u vezi sa radom i uslovima rada (specifična zdravstvena zaštita stomatoloških radnika).

„**Organizacija stomatološke djelatnosti**“ je **peto poglavlje** ovog zakona, a za predmet ima sljedeća pitanja: oblike organizacije kroz koje se može obavljati stomatološka djelatnost, zdravstvene ustanove, privatnu praksu (stomatološke ordinacije), grupnu praksu, način oglašavanja doktora stomatologije, stomatološka pomagala i lijekove te obavezu obavještanja drugog doktora stomatologije.

Stomatološka djelatnost može se obavljati u zdravstvenoj ustanovi, privatnoj praksi (stomatološkoj ordinaciji) i grupnoj praksi (**član 21.**). Obavljanje stomatološke djelatnosti u zdravstvenim ustanovama odvijat će se u skladu sa Zakonom o zdravstvenoj zaštiti F BiH, Zakonom o zdravstvenom osiguranju F BiH i Zakonom o ustanovama F BiH (**član 22.**). Kod privatne prakse se određuje da doktor stomatologije može imati samo jednu stomatološku ordinaciju s najmanje jednom stomatološkom jedinicom kao i pitanje može li doktor stomatologije uposlen u privatnoj praksi osnivati zubotehnički laboratorij, ako može, pod kojim uslovima, (**članovi 23. i 24.**). Doktori stomatologije mogu se udruživati i u grupnu praksu (**član 25.**).

Nadalje u ovom poglavlju stoji odredba o načinu oglašavanja doktora stomatologije (**član 26.**). Način oglašavanja propisuje Komora, i to „Pravilnikom o načinu oglašavanja i načinu isticanja naziva doktora stomatologije“.

Odredba **člana 27.** govori o stomatološkim pomagalima i lijekovima. Naime, doktor stomatologije obavezan je, u skladu sa naučnim saznanjima i stručno dokazanim metodama, s obzirom na svoju djelatnost i uslove rada, imati na raspolaganju stomatološka pomagala i lijekove, koji su bliže uređeni Pravilnikom o uslovima u pogledu prostora, kadra i medicinsko-tehničke opreme za rad zdravstvenih ustanova i propisima koji se odnose na privatnu praksu. Navedenim propisima se određuju neophodna i minimalna sredstva i lijekovi za rad u zdravstvenim ustanovama, privatnoj praksi i grupnoj praksi, a propise donosi nadležni ministar.

U **članu 28.** zakon propisuje kada i kako će doktor stomatologije obavještavati drugog doktora stomatologije da mu upućuje pacijenta, koji je takav da bi zbog svog stanja ili ponašanja mogao ugroziti zdravlje, odnosno život drugog doktora stomatologije, drugih zdravstvenih radnika ili drugih pacijenata u ordinaciji u koju se upućuje.

U poglavlju VI „**Prava i obaveze doktora stomatologije u obavljanju stomatološke djelatnosti**“ detaljno su pobrojana prava, obaveze doktora stomatologije, pružanje i uskraćivanje stomatološke pomoći, obaveza uključivanja u hitnu stomatološku službu, vođenje i čuvanje stomatološke dokumentacije, neovlašteno obavljanje stomatološke djelatnosti, nadzor nad radom doktora stomatologije, cijena stomatološke usluge kao i mogućnost da jedan doktor stomatologije može obavljati svoju djelatnost u karitativnom obliku.

Prava doktora stomatologije u obavljanju stomatološke djelatnosti regulisana su **članom 29.** Taksativno se navodi, između ostalog, i pravo da budu ravnopravni članovi radnog tima, pravo organizovanja, obavljanja i provođenja te pravilnog vrednovanja stomatološke djelatnosti u praksi, te pravo na rad u skladu sa dostignutim stepenom obrazovanja i usavršavanja.

Obaveze doktora stomatologije navode se u **članu 30.** Uređuju se kroz petnaest tačaka, od toga da su dužni obavljati poslove svog stručnog naziva u skladu sa zakonom i moralno etičkim pravilima, da su dužni učestvovati na poziv nadležnog tijela u poduzimanju mjera radi sprečavanja i suzbijanja zaraznih bolesti, preko obaveze da vode zdravstvenu dokumentaciju i druge evidencije o pacijentima kojima

su pružili zdravstvenu zaštitu, da čuvaju kao profesionalnu tajnu sve što o pacijentu saznaju prilikom obavljanja djelatnosti, do obaveze da se kontinuirano edukuju i prate razvoj savremenih metoda, sredstava i pomagala koji se primjenjuju u vršenju stomatološke djelatnosti i dr.

Doktor stomatologije je obavezan pružati stomatološku zaštitu (pomoć) savjesno, u skladu sa statutom i drugim opštim aktima Komore te Kodeksom stomatološke etike i deontologije, (**član 31.**)

Pružanje i uskraćivanje stomatološke pomoći u hitnim stanjima te obaveza uključivanja u hitnu stomatološku službu propisani su **članovima 32. i 33.**

Vođenje i čuvanje stomatološke dokumentacije predmet je **člana 34.** Naime, doktor stomatologije obavezan je voditi tačnu, iscrpnu i datiranu stomatološku dokumentaciju o stanju pacijenta i njegovom liječenju u skladu sa posebnim podzakonskim aktom o sadržaju, načinu vođenja i čuvanja stomatološke dokumentacije. Doktor stomatologije obavezan je tu dokumentaciju na pismeni zahtjev predložiti Komori ili sudskim organima.

Ono što posebno treba naglasiti jest odredba iz **stava 6. člana 34,** koja predviđa sljedeće: *„Doktor stomatologije obavezan je čuvati podatke o liječenju pacijenta najmanje dvije godine od dana posljednje posjete pacijenta, i to u stomatološkoj ordinaciji, a nakon tog roka obavezan je postupiti prema propisima o čuvanju dokumentacije.“* Zašto ovo rješenje naglašavamo? Iz razloga što se ne želi stvoriti pogrešna slika ili interpretacija ovakvog rješenja. Dakle, prvo treba reći da je čuvanje dokumentacije, inače, predmet drugih opštih propisa. Između ostalog, dva najvažnija su Zakon o arhivskoj građi Federacije Bosne i Hercegovine i Uredba o organizaciji i načinu vršenja arhivskih poslova u pravnim licima FBiH. To su propisi koji uređuju kako čuvanje dokumentacije, tako i kategorije razvrstavanja dokumentacije. Ukoliko se uzmu na analiziranje ti propisi, dolazi se do zaključka da se dokumentacija dijeli na dvije generalne kategorije, a to su arhivska građa i registratorska građa. Stomatološka dokumentacija bi spadala u arhivsku građu zbog svog nespornog značaja u razvoju stomatologije, a i zbog identifikacije osoba, i brojnih drugih razloga. Nijedan od navedenih propisa ne određuje konkretan rok za čuvanje arhivske građe, već je to nešto što mora propisati sam stvaralac konkretne građe internim propisima. Naime, to znači da svaka ustanova ili pravno lice mora svojim internim aktima urediti način čuvanja arhivske građe, koji mora sadržavati obavezno tzv. *„Listu kategorija¹¹“*. *„Usta kategorija“* je određena lista koja konkretizira vrste dokumentacije koju pravno lice čuva, u kojoj se mogu odrediti rokovi i način čuvanja različito za različite kategorije, zavisno od važnosti određene dokumentacije.

Bitno je istaći da Zakon o arhivskoj djelatnosti Kantona Sarajevo, na primjer, propisuje da rokovi za čuvanje arhivske građe moraju biti propisani u „godinama“, s tim da je najmanji rok čuvanja „dvije godine“. I da, najkasnije 30 godina od dana nastanka, građa mora biti predana nadležnom arhivu (kantona, općine, grada ili pak Federacije).

Znači da nijedan Arhiv ne propisuje rokove za pojedine djelatnosti, ni pojedine kategorije dokumentacije, već samo određuje taj rok od 30 godina za predaju njima, odnosno zakonom je samo ovlašten vršiti stručni nadzor u pogledu načina i uslova čuvanja te dokumentacije. Ovdje treba napomenuti da svaki pojedinačni akt pravnog lica kojim će se uređivati način i rokovi čuvanja dokumentacije mora biti odobren od strane nadležnog Arhiva (kantonalnog, ili na primjer Istorijskog arhiva Sarajevo, za doktore stomatologije u Sarajevu.)

Kada se sve to primjeni na stomatološku djelatnost, izgleda ovako: svaka zdravstvena ustanova i svaka privatna ordinacija (ili grupna praksa) donosi svoj interni akt o načinu i rokovima čuvanja stomatološke dokumentacije. Mora imati svoj arhivski prostor, koji ispunjava određene uslove da bi građa ostala neoštećena.

U Zakonu govorimo o najnižem roku u kojem stomatološka dokumentacija mora biti čuvana u samoj ordinaciji (zbog inspekcija, stručnog nadzora i slično), a pitanja njenog arhiviranja, načina, mjesta na kojem će se ona moći pronaći kasnije, nakon tog minimalnog roka, su sve pitanja za interne akte. I to je nešto što naprijed navedeni propisi o arhivskoj građi tako određuju.

U toku izrade nacrtu zakona došlo se do stava da je objektivni rok u kojem bi bilo prihvatljivo čuvati stomatološku dokumentaciju u samim ordinacijama - rok od dvije godine. Nakon tog roka se dokumentacija prebacuje u arhivski prostor pravnog lica koji je stvaralac te građe.

Važno je istaknuti i da, po ovim propisima, svaki stvaralac arhivske građe nosi određenu odgovornost za čuvanje te građe. Ni u jednom momentu ne bi smjelo biti upitno gdje se nalaze arhivske knjige i arhivska građa svakog doktora stomatologije, u slučaju da ta građa zatreba sudu, institutu za određivanje DNA, Stomatološkom fakultetu za istraživanja itd.

Neovlašteno obavljanje stomatološke djelatnosti podliježe sankcijama u skladu sa opštim propisima na području Federacije BiH (**član 35.**)-

Nadzor nad radom doktora stomatologije u stomatološkoj djelatnosti obuhvata unutrašnji i inspeksijski nadzor (**član 36.**).

Pravo doktora stomatologije da obavlja stomatološku djelatnost i u karitativnom obliku te pravo doktora stomatologije u privatnoj praksi da može iz okvira svoje djelatnosti pružiti stomatološku pomoć članovima svoje uže porodice regulisano je **članom 37.**

Poglavlje **VII „Stomatološka komora Federacije Bosne i Hercegovine“** detaljno se bavi (kroz petnaest članova) pitanjima koja se tiču obaveze članstva u Komori, tijela Komore, nadzora nad radom, njenu saradnju s drugim tijelima nadležnim za zdravstvo, javne ovlasti Komore, njene poslove, opšte akte Komore, način finansiranja i fondove osiguranja.

Član 38. propisuje obavezu učlanjenja u Komoru liječnika-doktora stomatologije Federacije BiH. Doktori stomatologije koji obavljaju stomatološku djelatnost na području Federacije Bosne i Hercegovine, obavezno se učlanjuju u Stomatološku komoru F BiH kao samostalnu i nezavisnu strukovnu organizaciju sa svojstvom pravne osobe i javnim ovlastima.

Komora predstavlja svoje članstvo u zemlji i inostranstvu, koja su tijela Komore, ko je nadležan za provođenje nadzora nad zakonitošću rada Komore te kako to izgleda saradnja s ministarstvima nadležnim za zdravstvo i drugim tijelima pitanja su koja se propisuju **članovima 39, 40, 41. i 42.**

Javne ovlasti Komore navedene su u **članu 43.** i u skladu su s ovlastima koje komore imaju po osnovu Zakona o zdravstvenoj zaštiti.

U članu 44. taksativno se nabrajaju ostali poslovi Komore, koji su također potpuno usklađeni s ovlastima koje komore imaju po Zakonu o zdravstvenoj zaštiti. Koji su akti Komore, ko usvaja Kodeks stomatološke etike i deontologije, da Komora vodi Registar doktora stomatologije te da je Registar javna knjiga i da su izvaci iz registra javne isprave, ko izdaje i kako izgleda identifikacijska kartica doktora stomatologije - predmet su rješenja navedenih u članovima 45, 46, 47. i 48.

Finansiranje Komore predmetom je **člana 49.** Prihodi Komore su članarina i drugi prihodi ostvareni djelatnošću Komore. Komora se može finansirati iz sredstava budžeta Federacije, sredstava budžeta kantona, ugovorom sa Zavodom zdravstvenog osiguranja i reosiguranja Federacije Bosne i Hercegovine, ugovorom sa kantonalnim zavodima osiguranja te naravno iz donacija, pomoći i drugih izvora. Ovakvo rješenje je dodano u skladu sa zakonom o zdravstvenoj zaštiti, te da se skrene pažnja komorama

da mogu sklapati ugovore o finansiranju sa gorenavedenim institucijama na zakonom predviđeni način.

Članom 50. propisuje se da je doktor stomatologije obavezan da uredno plaća članarinu i izvršava druge obaveze prema Komori.

Komora može samostalno ili udruženo osnivati osiguravajuće fondove za doktore stomatologije te druge oblike ličnog i materijalnog osiguranja doktora stomatologije, u skladu s posebnim propisima (**član 51.**).

Članom 52, saglasno odredbama Zakona o zdravstvenoj zaštiti, kao i propisima o udruženjima i fondacijama utvrđuje se mogućnost formiranja udruženja zdravstvenih profesionalaca određenih profila ili specijalnosti, odnosno udruženja kojima je cilj zadovoljenje najvišeg mogućeg nivoa zdravlja stanovništva, i to na principima dobrovoljnosti. Stavom 2. istog člana reguliše se da udruženja svojim dobrovoljnim radom unapređuju oblasti za koje su osnovana, usaglašava i ujednačava stručne stavove u tim oblastima, te sarađuje sa nadležnim ministarstvima zdravstva. Nadalje, udruženja mogu ostvarivati potporu iz budžeta kantona odnosno Federacije, saglasno mogućnostima ovih budžeta u kalendarskoj godini. Članovi radne grupe složili su se da postojanje Udruženja stomatologa Federacije BiH, ima veliki značaj u oblasti stomatologije na području Federacije, obzirom na tradiciju i period u kojem to Udruženje funkcioniše, te brojne stručne sekcije koje obuhvata, ali navođenje konkretnog udruženja u tekstu zakona smo izbjegli. Naime, nije dozvoljeno zakonom preferirati bilo koje udruženje obzirom da sistemski Zakon o zdravstvenoj zaštiti mogućnost formiranja udruženja postavlja na principima dobrovoljnosti i u skladu sa pozitivnim propisima o udruženjima i fondacijama, prema kojima je, praktično, ta mogućnost dozvoljena svima.

U poglavlju VIII „**Odgovornost doktora stomatologije**“ utvrđuje se da se statutom ili drugim aktima Komore određuje šta se smatra težom, a šta lakšom povredom pravila ponašanja, zatim da doktori stomatologije odgovaraju za počinjenu povredu ponašanja, te da bilo koji oblik odgovornosti pred sudovima ili upravnim organima ne oslobađa doktora stomatologije odgovornosti pred Komorom, (**članovi 53, 54. i 55.**).

Članovi Komore mogu rješavanje međusobnog spora u obavljanju svoje djelatnosti sporazumno povjeriti Mirovnom vijeću Komore, (**član 56.**). Imenovanje vijećnika i snaga odluke donesene od strane tog Mirovnog vijeća također su dio člana 59.

U poglavlju IX „**Osiguranje kvalitete pružene stomatološke usluge**“ zakon donosi rješenja o stručnom usavršavanju doktora stomatologije i stručnom nadzoru nad radom doktora stomatologije.

Član 57. propisuje da je svaki doktor stomatologije obavezan za vrijeme obavljanja stomatološke djelatnosti stručno se usavršavati prema opštim aktima Komore, te propisuje šta obuhvata ta stručna edukacija. Dok **član 58.** nameće obavezu poslodavcu da omogući doktoru stomatologije njegovo stručno usavršavanje, a što treba biti regulisano posebnim aktom svakog poslodavca.

Stručni nadzor nad radom doktora stomatologije obrađuje se kroz **članove 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65. i 66.** Ono što je najvažnije jest da je Komora ovlaštena da provodi ovaj stručni nadzor nad radom doktora stomatologije, da stručni nadzor može biti redovni i vanredni, zakon određuje pod kojim se uslovima provodi redovni, a pod kojim vanredni. Ono što potpada pod stručni nadzor regulisano je vrlo konkretno, pa zakon kaže da se stručni nadzor odnosi isključivo na: organizaciju rada i način poslovanja u zdravstvenoj ustanovi, stomatološkoj ordinaciji i grupnoj praksi, stručne kvalifikacije doktora stomatologije, trajno usavršavanje doktora stomatologije i vođenje i čuvanje stomatološke dokumentacije. Ovo naglašavamo iz razloga što je bilo nužno

razgraničiti stručni nadzor, koji se odnosi isključivo na stručnost doktora stomatologije od jedne druge vrste nadzora, koja podrazumijeva obavljanje vanjske ocjene kontrole i sigurnosti koju provodi Agencija za kvalitet i akreditaciju u zdravstvu u Federaciji Bosne i Hercegovine, a u skladu sa Zakonom o sistemu poboljšanja kvaliteta, sigurnosti i o akreditaciji u zdravstvu („Službene novine Federacije BiH”, broj 59/05). U tom smislu je sačinjena distinkcija u odredbi stava 2. **člana** 64. Komora u vršenju stručnog nadzora naravno sarađuje sa zdravstvenim inspekcijama kantonalnih ministarstava zdravstva.

Poglavlje X „**Kaznene odredbe**” sastoji se od dva člana (67. i 68.). Prvi se tiče visine kazne koja će se izreći za prekršaj fizičkim licima ukoliko neispunjavajući uslove za obavljanje stomatološke djelatnosti pruže stomatološku zaštitu. A druga se odredba tiče visine kazne ukoliko određene prekršaje počini doktor stomatologije.

Visina kazne od 250 KM do 1000 KM u članu 67, s obzirom da se radi o fizičkom licu, usklađena je sa važećim propisima Zakona o prekršajima ("Službene novine Federacije BiH", broj 31/06). Visina kazne u rasponu od 300 KM do 1500 KM, u članu 68. usklađena je kako sa Zakonom o prekršajima, tako i sa Zakonom o zdravstvenoj zaštiti.

U Poglavlju XI "**Prelazne i završne odredbe**" utvrđen je rok za donošenje podzakonskih akata na osnovu ovog zakona od strane federalnog ministra zdravstva (**član 69.**), obaveza usaglašavanja organizacije i poslovanja Stomatološke Komore oformljene u skladu sa propisima o zdravstvenoj zaštiti, s odredbama ovog zakona u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu istog (**član 70.**)- Postupci pred tijelima Komore, koji su u toku na dan stupanja na snagu ovog zakona, nastavit će se prema propisima na temelju kojih je postupak započet (**član 71.**). Dok **član 72.** predviđa da se na sve ono što nije regulisano ovim zakonom i podzakonskim aktima donijetim na osnovu ovog zakona, imaju primjenjivati propisi o zdravstvenoj zaštiti. **Članom 73.** određeno je vrijeme stupanja na snagu ovog zakona.

V - FINANSIJSKA SREDSTVA

Za provođenje ovog zakona nisu potrebna finansijska sredstva niti iz Federalnog budžeta, a niti iz budžeta kantona.